

Kedjan där kravet försvinner

Lagen är en kedja. Läroplanen säger vad som ska ske. Skollagen säger att det ska följas upp mot målet, att uppföljningen ska ske även hos huvudmannen, och att en brist som kommer fram ska åtgärdas. Varje länk förutsätter den föregående. Vi lade de 251 bedömda kommunerna mot kedjan, länk för länk.

DET KORTA SVARET

Ingen av de 251 bedömda kommunerna kan visa hela kedjan.

251 → 6 → 4 → 1 → 0

Och den brister inte i slutet. Den brister på första steget: 245 av 251 kan inte visa det läroplanen faktiskt säger. Det är avgörande, för paragrafen som kräver åtgärd utlöses av en uppföljning. Finns ingen uppföljning utlöses den aldrig — och då finns ingen länk längre ner som kan fånga att den första saknas.

Kedjan, länk för länk

Varje länk står med lagens egen lydelse, och med hur många kommuner som står kvar efter den. En kommun står kvar bara om den kan visa alla länkar hittills — det är vad en kedja betyder.

1 Att det sker

6 kvar av 251

"Barnen ska få förutsättningar att utveckla sin motorik och en allsidig rörelseförmåga genom att de ges möjlighet att delta i varierade fysiska aktiviteter återkommande under dagen"

Läroplan för förskolan, Lpfö 18. Lydelsen enligt SKOLFS 2025:23, i kraft 1 juli 2025

Läroplanen säger vad barnen ska få. Den är en bindande föreskrift, inte en ambition.

Prövas mot punkt 2: Rörelse återkommande under dagen. 6 av de 251 kommunerna kan visa den, räknat för sig.

Här faller 245 kommuner.

Kvar: Gagnef, Gnesta, Gnosjö, Jokkmokk, Knivsta och Västerås.

2 Att det följs upp mot målet

4 kvar av 6

"Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls"

Skollagen (2010:800) 4 kap. 5 §, inriktningen

Kvalitetsarbetet ska riktas mot de nationella målen. Att läroplanens rörelsemening är ett sådant mål är vår slutsats, och vi skriver den som en slutsats.

Prövas mot punkt 5: Uppföljning som gäller rörelsemålet. 64 av de 251 kommunerna kan visa den, räknat för sig.

Här faller två kommuner.

Kvar: Gnesta, Gnosjö, Jokkmokk och Västerås.

3 Att uppföljningen sker hos huvudmannen

1 kvar av 4

"Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen"

Skollagen (2010:800) 4 kap. 3 §, systematiskt kvalitetsarbete på huvudmannanivå

Uppföljning som bara sker på varje förskola för sig visar inte om skillnaderna mellan dem är godtagbara. Lagen lägger arbetet även på huvudmannanivå.

Prövas mot punkt 6: Namngiven uppföljning på huvudmannanivå. 23 av de 251 kommunerna kan visa den, räknat för sig.

Här faller tre kommuner.

Kvar: Gnesta.

4 Att något görs när en brist kommer fram

0 kvar av 1

"Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas"

Skollagen (2010:800) 4 kap. 7 §, åtgärder

Paragrafen förutsätter att någon följt upp. Kravet på att åtgärden ska gå att tidfästa är däremot vårt eget, inte lagens.

Prövas mot punkt 10: Åtgärd som följt av uppföljningen, med datum. 4 av de 251 kommunerna kan visa den, räknat för sig.

Här faller en kommun.

Den brister på första steget

245 av de 251 kommunerna faller redan på länk ett. Deras egna handlingar säger att rörelse förekommer, att barnen är ute, att det sker regelbundet. De säger inte det läroplanen säger: **återkommande under dagen.** Sex kommuner gör det.

Av dem faller ytterligare några vid varje länk. **Längst kom Gnesta, som står ensam kvar efter tre av fyra länkar. Och även den faller på den sista.**

VARFÖR INGEN MÄRKER DET

"Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas"

Skollagen (2010:800) 4 kap. 7 §, åtgärder

Paragrafen som ska fånga brister utlöses av att en brist kommer fram — vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt. Den kommun som inte följt upp har heller ingenting som kommer fram. Kedjan saknar alltså en länk som upptäcker att den första länken fattas, och det är inte ett kryphål någon utnyttjat. Det är så kedjan är byggd.

Och allt ska finnas skrivet

Det här är inte ett krav vi hittat på. Skollagen säger att kvalitetsarbetet ska dokumenteras, och en huvudman som följt upp rörelsen har därför något att lämna ut. Det är hela skälet till att granskningen kan göras med en begäran om allmänna handlingar.

DOKUMENTATIONEN

"Det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska dokumenteras" — 10 ord, och det är hela paragrafen.

Skollagen (2010:800) 4 kap. 6 §, dokumentation

"Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs enligt första och andra styckena"

Skollagen (2010:800) 4 kap. 4 §, enhetsnivå. Lydelsen enligt SFS 2018:1303, i kraft 1 juli 2019

Den sista paragrafen är värd att läsa en gång till. **Rektorn ansvarar för kvalitetsarbetet vid sin enhet. Huvudmannen ansvarar för sitt, på huvudmannanivå. Det är två arbeten, inte ett.** Den vanligaste invändningen vi fått är ändå att rörelsen är rektorns sak. Den prövas i del E2.

Vad kedjan inte säger

Inte att 245 kommuner bryter mot läroplanen. Punkt 2 prövar om kommunens egna handlingar säger det läroplanen säger. **En kommun där barnen rör sig återkommande under dagen, utan att något dokument säger det, följer läroplanen — den kan bara inte visa att den gör det.** Den skillnaden är hela granskningens fråga, och den ska inte suddas.

ETT KRAV I KEDJAN ÄR VÅRT

Den sista länken kräver att åtgärden ska gå att tidfästa. Att en åtgärd ska vidtas när en brist kommit fram står i skollagen. Att den ska ha ett datum står ingenstans — det kravet är vårt, och det ligger inne i en länk vi kallar lagen. Vi skriver ut det eftersom en läsare annars räknar fyra lagkrav där det är tre och ett halvt.

Det ändrar inte kedjan. Den var redan nere i en kommuner innan den sista länken, och det steget vilar helt på lagen.

VAD VI INTE VET

Kedjan mäter vad huvudmannen kan visa i sitt eget skriftliga material. Den mäter inte hur mycket barnen rör sig. En kommun kan ha förskolor där barnen rör sig mycket och ändå falla på första länken, och tvärtom. Varje kommuns poäng, alla tio punkterna och kommunens egna ordagranna citat finns på dna-tomorrow.se.

Rikssnittet är 1,08 av 10, och 150 av de 251 kommunerna kan inte visa en enda av de tio punkterna.

Läroplans- och lagcitaten är hämtade ordagrant ur Läroplan för förskolan, Lpfö 18. Lydelsen enligt SKOLFS 2025:23, i kraft 1 juli 2025, Skollagen (2010:800) 4 kap. 3 §, systematiskt kvalitetsarbete på huvudmannanivå, Skollagen (2010:800) 4 kap. 4 §, enhetsnivå. Lydelsen enligt SFS 2018:1303, i kraft 1 juli 2019, Skollagen (2010:800) 4 kap. 5 §, inriktningen, Skollagen (2010:800) 4 kap. 6 §, dokumentation, Skollagen (2010:800) 4 kap. 7 §, åtgärder. Trappan är räknad ur granskningens register över de 251 bedömda kommunerna, insamlat 26 maj till 26 augusti 2026.

Rättigheter. Granskningen får citeras fritt med källhänvisning till DNA TOMORROW Sverige. Tabeller, diagram och den underliggande kommundatabasen får inte återpubliceras i sin helhet eller till väsentlig del utan skriftligt medgivande. Databasen omfattas av katalogskydd enligt 49 § upphovsrättslagen. Kontakt: kommun@dna-tomorrow.se